Ч. 19. Чернівцї, пятниця дня 24. сїчня (5. лютого) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по недїлях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмінїстрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Туга за краєм дармоїдів.

(Причинок до психольоґії рускої суспільности).

Навели мене на ту думку бідні буковиньскі мужики, охочі до еміґрациї, з котрими я мав нагоду частїйше розмавляти.

— Чи вам не сором, — кажу я їм — що до робіт в нашім краю спроваджують робітників з далеких сторін: до будови водопроводів і каналів кличуть Італїянів, до зелїзниць Мазурів — а ви тілько дивите ся і слинку поликаєте? Чи вам не сором, що всяку торговлю і найменчу доставу взяли у нас в руки жиди, а вам, коли заложити в селї до спілки касу, аби за якесь більше дїло взяти ся, то ви гроші порозпозичаєте і не звертаєте?... От уже аж з Канади спроваджують до нас яблока, а тимчасом у нас могли би бути такі сади, що стало би овочів на цїлу Австрию; чомуж нїхто з вас не займає ся садівництвом, лише Москалї Липовани? І так у всїм, у всїм! Самі собі відбираєте зарібки — а потім гайда за море!

— Ми до того не вдатні! — відповідає зовсїм поважно один мужик, а другі потакують головами.

— Чому нїхто з вас не бере ся на приклад за дрібну торговлю, за перепродаж — чому нїхто не пробує починати з дрібного, так як жид?

— То жидівске ремесло — відповідає другий мужик так само поважно. — Не подоба християнинови в таке дїло вдавати ся... Покладками торгувати... нї, то не для нас...

„Ми до того не вдатні і то не для нас". Таке почуєте від наших мужиків, коли тілько возьмете їх на випит.

З причини еміґрациї наші лїрично настроєні опікуни народу пролили богато слїз і атраменту. Шукали і шукають вини еміґрациї в лихих законах, властях і т. п., лише не в байдужности власної інтелїґенциї по селах, котра — хоч довгі лїта сидить по селах, жиє з селян і зачисляє ся радо до патріотів — не виробила в селянах анї крихти спосібности до житя, проворности. Звісна річ, що селянин з усїх рад і патріотичних відозв до єго розуму приймає лиш то, що тїсно звязане з єго матеріяльними інтересами. З чого має намацальний зиск для себе, то розуміє; все иньше для него дурниця. Коли мужик має що зїсти, де мешкати і в що убрати ся, він зовсїм рад і всякі віча, полїтичні події, національні змаганя — хоч би єму й як їх на розум класти — єго не обходять. Аж тодї єго те все обходить, коли єму зле дїє ся. Тодї він по краснорічивім кандидатї на посла сподїває ся, що той скасує всї податки; тодї він радо слухає острої статї в ґазетї против панів, що тілько й жури мають, як мужика обдерти; тодї він розвідує ся, хто би єму, на єго біду міг помогти. Що сам собі може помогти, в то не вірить, „він до того не вдав ся"...

Що так оно є, а не інакше, видимо хоч би з того, що до читалень звичайно належать самі найбіднїйші селяни; їм здає ся, що в читальнї найдуть ратунок на свою нужду. Богатирі сїльскі до читалень не творять ся. Але й те належанє бідаків до читалень, те охоче слуханє медоточивих народоловців, то сквапне хапанє всяких вісток, подаючих надію на добробит, все те окутане в мужика в таку містику, що розбити єї говоренєм на розум майже нїколи не можна. Хто мав коли нагоду поясняти мужикам н. пр. справу еміґрациї до Канади і по двох годинах свого викладу бачив таки сумнїв на лицях мужиків, а по кількох днях довідував ся, що они вже й ґрунти продають, той повірить менї, що говоренє мужикам на розум дуже часто не приносить найменчої користи. Фантастична казка про Рудольфа або Стефанїю має далеко більший вплив, бере у них верх і на неї нїякої ради не найдеш. Шкода було всеї твоєї горячої промови... Досьвіди такі поробили не лиш я, але й богато иньших людий.

І не диво, що не привчений до реального житя селянин бавить ся як дитина казками і дає ся ловити на всїлякі видумки буйної фантазиї, бо у него дуже розвинена туга за краєм дармоїдів. Ту тугу не треба доконче приписувати лїнивству; адже кождий чоловік у злиднях тужить за добробитом; але коли ми придивимо ся, як еміґрацийна горячка — зовсїм так, неначе яка пошесть — обнимає щораз ширші круги селян, то ми з того можемо висновувати, що в умах селян она находить передовсїм добре підготовлений ґрунт для себе. Ґрунт сей — то іменно ся туга за краєм дармоїдів, де не потрібно богато робити і мучити свою голову журбою о завтрішний день, а можна вигідно жити.

— Чи ви думаєте, що в Канадї не треба тяжко працювати? — спитайте так мужика, а він вам скаже: — Всеж не так як ту.

Подумайте, що він і ту не працює так гірко, бо й не має і не знає, над чим працювати; а в Канадї він ще менче хотїв би робити!

Буває нераз: живе в селї господар, не заможний і не бідний, але такий, що вижити з родиною може. Нараз від довідує ся на торзї про Канаду. Єго заспана фантазия пробуджує ся і зачинає єму розмальовувати рай дармоїдів в таких гарних красках, що по якімсь часї він в нїякі остороги не хоче повірити, продає ґрунт і без потреби вибирає ся за море, на зовсїм непевну долю.

Еміґрацийна горячка, яку ми від кількох лїт обсервуємо у свого народу, має — як кожда горячка — прикмети хоробливі; але характеристичне для нашого народу се, що він на ту горячку — зовсїм так як в піснї — бажає мати тройзїле аж ізза моря, а в лїки, які у себе міг би роздобути, не вірить і навіть їх не глядає.

*

Ту саму характеристичну тугу за краєм дармоїдів я бачу не лише у селян, але і в інтелїґенциї. Коли Русин має нагоду дістати в руки чуже готове „опиханє", то він і свого відрече ся, а за чуже вхопить ся. Адже ледви чи котрий иньший нарід так, як наш, доставив тисячі своєї інтелїґенциї другим народам. Наших Русинів находимо масами між Поляками, між Москалями, Волохами і Мадярами — всїм їм забагло ся „опиханого"; приставши до народів сильнїйших як наш, они тим самим позбули ся журби про свій власний нарід.

Як сильно вкорінена туга за краєм дармоїдів в австрийских Русинів, бачимо зовсїм виразно на наших москвофілах. Попри всякі иньші знані причини повстаня москвофільства, ми за малу увагу звертаємо на одну дуже важну причину єго, а то на руску жадобу готового. Подумати собі, що вже тому 60 лїт М.

Галицко-руский дїлєтантизм а українсько-руска аґресивність.

Написав

Володимир Масляк.

(Дальше).

III.

Лишає ся ще питанє про дїлєтантизм галицких повістеписателїв. Вправдї в розвідцї п. автора не говорить ся загалом про всїх теперішних повістеписателїв тутешних, лишень про тих, що замістили повісти свої в „Зорі" за рік минувший, всеж однак, питанє а радше закид дїлєтантизму, зроблений в тій формі, будьтоби галицкі повістярі легковажили собі *Зорю* і з ласки лишень кидали їй дїлєтантскі дрібницї. Оно так не є. Поминувши, що числом своїм стоять они в „Зорі" половиною побіч товаришів своїх з України і поминувши, що і в оповіданях Українцїв є також богато дїлєтантизму, бо між іменами сих авторів бачимо також початкуючих і таких, що не мають претенсиї до повістеписательских лаврів, друга річ як раз в чім иньшім. Ми Галичани уважаємо вже від кількох лїт Зорю письмом таким, що має сповняти ролю орґану українського. Відступаючи те письмо під друк творів в переважній части українських, ми тим самим даємо нашим закордоновим братям спроможність показувати працї свої нашому народному сьвітови. В тім і велика заслуга „Зорі" а найпаче єї бувшого редактора Лукича, що через „Зорю" прийшло до більшого розясненя і виробленя взаємин між нами а Українцями. „Зоря" отже була через послїдних сїм років передовсїм ареною попису для них. Ту представили ся галицким просьвітним Русинам українські писателї з своїми творами, думками і змаганями — „Зоря" теж, завдяки як раз строгій об'єктивности і бистрому судови Лукича була (просимо простити за слово) тим для них педаґоґом, що подекуди прямо а звичайно в делїкатний спосіб гамовала широку і бундючну, часом же і неслухняну вдачу українських епіків і то не без деякої шкоди для себе. Як раз те, чим невдоволені бували з Галичан Українцї — себ то їх мова а не так мова як дикция, склад тої мови з дивоглядними зворотами, словами часто живцем взятими з польскої і московскої мови, цїкавими формами флексиї і живцем укованими словами так налякали галицких читателїв, що „Зоря" стала на кілька лїт для них письмом несимпатичним. Число єї передплатників в роках 1890, 1891, 1892, дуже обнизило ся а зросло пізнїйше, коли як сказано, Лукич зумів приборкати, або піддобрити Українцїв, показуючи їм путь праву і жадаючи від них многих уступок в користь Русинів галицких.

Писателї галицкі мали опроче до свого розпорядку другі письма і орґани, як „Житє і Слово", дрібну бібліотеку Франка, „Дїло", „Правду" „Народну Часопись", „Буковину," Бібліотеку для молодїжи Уляна Насальского в Коломиї і такуж бібліотеку Омеляна Поповича в Чернівцях побіч других періодичних і окремих видавництв як календарі, Записки Тов. ім. Шевченка,—не числячи того, що вийшло окремими книжками. До „Зорі" з висше наведених причин подавано те, що або перейшло конкурс „Зорі" або вплило до теки редакцийної з личної прихильности авторів і до видавництва і до єго поважаного редактора. Може деякі з тих творів не були і не є майстерскими, однак се не може йти на рахунок дїлєтантизму. Не кожда річ вдасть ся і найлїпшому письменникови; по при колос водить ся і солома, але й она не є без пожитку, коли запопадливе ґаздівство уміє покористувати ся нею. Упрямий суд Галичан і докір дїлєтантизму визирає в наших очах на *аґресивність*, а чи она справедлива скажемо і проте дещо.

IV.

Свого часу в статиї *Галицкі вірші* закинув Чайченко Галичанам недостачу студиїв мови клясичних українських писателїв, себ то: Котляревський

Шашкевич вказав нам добру дорогу для розвою народу, а подивити ся, як ще нинї тисячі австрийских Русинів блукають манівцями з туги за „опиханим“, — то можна чей признати, що се обяв такий самий хоробливий, як нераз еміґрацийна горячка. На що дбати н. пр. про власну лїтературу, коли можна признати ся до Москалїв і відразу мати дуже богату лїтературу?— так думали наші плосколоби-староруси тому лїт трийцять, так думають і нинї — і відповідно до того майже не звертають уваги на культурний розвій руского народу, тілько підтримують в нїм апетит до готового. В селянина ідеал — заморска Канада, в москвофіла — Росия; Канада і Росия дають їм обом причину тут дома опустити руки і з спокійною совістию нїчого не робити. І справдї не роблять нїчого такого, що скріпило би силу народу. Якими духовими здобутками можуть повеличати ся наші москвофіли, хоч тілько лїт уже жиють? Нїякими; лише ріжними способами підтримували і підтримують в народї хоробливу тугу за краєм дармоїдів, так як аґенти для свого зиску підтримують еміґрацийну горячку.

Порахуйте лиш ті страти, які потерпіло наше письменство через москвофільство! Подумайте собі, що сеї хороби в нас нїколи не було, і що ми від появи Русалки Днїстрової через 60 лїт згідно працювали на поли науки і письменства — а зрозумієте, що ми стратили! Брехнями і неуцтвом підтримує ся у нас ту хоробу дальше, а ту вже самі коренні правдиві Москалї дивують ся, що в нас ще не перевели ся самоубійчі гадки.

Такі чужі відзиви про рацию нашого биту ми вже наводили нераз і нинї наведемо ще один. *Сѣверный Вѣстникъ* один з найповажнїйших росийских журналів, в 12-тій книжцї за 1895. рік подає рецензию на збірник творів М. Кропивницкого і при тій нагодї на вступі говорить про можливість істнованя україньско-рускої лїтератури і про мету такого істнованя. Подаємо скорочений переклад: „Чи можлива україньска лїтература? — питає ся рецензент *Сѣв. Вѣстника* і відповідає: — Можлива, про се сьвідчить і сам факт єї істнованя; она вже дала досить богато талановитих письменників, *у всякім разї більше, нїж болгарска і сербска і може бути ческа.* (Певно також більше, як румуньска — *Ред.*)“

„Чи треба бажати істнованя осібної україньскої лїтератури? — питає ся дальше рецензент і каже: „*Треба, навіть в такім разї, коли-б україньска мова була лише говором росийскої.* Істноване осібної лїтератури залежить не від числа і характеру лїнґвістичних відзнак, а від внутрішної потреби в народї самовираженя. Істноване місцевих лїтератур користне ще й тому, що они перешкаджають духовій централїзациї; а окрім того лїтература на народній мові спомагає дуже народну просьвіту.“

Рожважте ви тепер, що такий погляд на наше письменство містить росийский журнал, знаний в Европі, а не який будь неук *Селянинъ* або *Буков. Вѣдомости* або *Просьвѣщеніе* або *Галичанинъ*, — а зрозумієте тепер, як треба дивити ся на всї заходи нашої кацапнї, на єї критики нашої мови, правописи і т. н. Коли-б ті заходи платних полїтичних московских аґентів не опирали ся на рускій хоробі: на тузї за краєм дармоїдів, за готовим, опиханим — то пошесть москвофільска в нас би доси не марнувала нам тисячі людий. Була би більша віра в себе, в свої власні сили, не було би такої десперациї, а кождий Русин чув би в собі більше піднесеного духа і охоти до працї. Недостача селян спосібности до житя — се еміґрацийна горячка до Канади; москвофільство — се духова еміґрация до Росиї. Мотиви до того і в селян і в інтелїґенциї одні і ті самі — руска хороба...

Як же ввиду того виглядає консолїдация народовцїв з кацапнею під проводом Романчука і Дїдицкого? Чи то не є підтримуванє рускої хороби? — Яку моральну вартість мають наші буковиньскі півголовки-консерватисти-москвофіли? — Як цїнити тих, що маловажать ту хоробу, від котрої наш нарід може згинути або що найменче зробити ся калїкою на столїтя? — А як треба цїнити тих, що старають ся вилїчити нарід з сеї туги за краєм дармоїдів?

Spectator.

ского, Квітки, Шевченка і других. Чи єму припала до вподоби відправа за сю *аґресивність* а найпаче критики на критику, списані в „Зорі“ пп. Франком, Верхратским, Кокорудзом і др., се вже не моє дїло. Я можу лишень впевнити не лиш добр. Чайченка, але всїх закордонових товаришів по перу, що і ми з немалим а певно з таким самим як їх пієтизмом відносимо ся до творів романтичної доби в лїтературі україньскій і до єї писателїв. Сей пієтизм викликав прецїнь у нас рух українофільский, народовский, він оживив наші лїтературні змаганя, в нїм був почин тої доби в галицко-рускій лїтературі, що від 1860 років і до нинї не згасає. Часописи і журнали, численні виданя як раз україньских клясиків — от результати тих студиїв. Що більше: цїлі серії ориґінальних творів з обему поезиї лїричної, драматичної, описової, з обему повісти і науки, а врештї невтомима праця над зєднуванєм всїх Русинів під стягом одного народовского прапору, борба з кацапскими приверженцями і польскими перекиньчиками, праця над вигладженєм мови руско-україньскої на мову товариско-конверзацийну — се труди не лихі а часом такі палкі аж горячкові.

(*Конець буде*).

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 4-го лютого 1897.

Товарискі сходини відбудуть ся дня 7-го лютого в недїлю в комнатах „Народного Дому.“

Тов. „Союз“ уряджує дня 20-го лютого вечерницї з танцями в салї ґімнастичного товариства при ул. Йосифа. Близші подробицї подамо пізнїйше.

Помилуванє. Цїсар помилував чотирох гузарів, що забили в Братківцях коло Перемишля свого вахмайстра Діошеґі. Суд військовий засудив їх на кару смерти, а цїсар дарував їм кару тому, що допустили ся того убійства в наслїдок страшного збиткованя, якого дізнавали прості вояки від нелюдского вахмайстра.

З сойму буковиньского. На другім засїданю дня 4-го лютого відіслано до комісиї по першім читаню передложеня видїлу краєвого щодо будови закладу для невилїчимих божевільних в память 50-лїтногою вилею цїсаря, що-до будови моста над Прутом в Люди-Горечі, направи доїзду до него і прелїмінаря краєвого шкільного фонду. Придїлено комісиям богато иньших внесень і подань.

Відтак приняв сойм внесеня комісиї адмінїстрацийної що-до відповідного уміщеня краєвого закладу для поліжниць і акушерок. Істнуючий заклад при ул. сьв. Николая має покрити ся бляхою, а крім того вибудовати ся на тім самім ґрунтї більший будинок для положниць, як і для школи акушерок разом з трупарнею. Кошта направи і будови разом з заведенєм каналїзациї, водопроводу і електричного осьвітленя обчислені на 60.000 злр. Щоби улегчити краєви того тягару, вносить комісия, щоби сойм жадав від держави, аби перебрала на себе удержанє акушерскої школи, котру до тепер утримував край своїми фондами.

В справі санїтарних відносин приняв сойм внесеня комісиї на підвижку 200 зр, для закупна сировицї до щіпленя віспи. В роцї 1896 щіпило ся 60.928 осіб, отже о 26.504 більше, як в попереднім роцї, длятого коштувала сировиця о 200 зр. більше, як в р. 1895, а можна надїяти ся, що в р. 1897 потреба сировицї не зменшить ся. Віддано видїлови краєвому до переведеня внесенє комісиї, щоби розслїдив справу будови закладу для божевільних разом з закладом невилїчимо-хорих і придїлено для переведеня вступних студий конто в висотї 500 зр. Поручено видїлови краєвому розслїдити причини дефіциту в сучавскім краєвім шпитали і виробити проект реформи в зарядї усїх трех шпиталїв, в Сучаві, Радівцях і Кімполюнґу. — Краєвому надінжінерови Домінїкови Лукашевичови признано 6 лїт служби зелїзничої до пенсіонованя. Спенсіонованому учителеви Вікторови Дігонови призволили в дорозї ласки пенсию 150 зр. — Портієрови краєвого шпиталю вчислено роки військової служби до пенсиї. — Принято внесенє видїлу краєвого, щоби залучити дороги громадскі Чернівцї, Кучурмаре, Кичера і Чагор, Молодія, Котуль-Баіньский, Лукавиця, Маморниця аж до Чернівцїв до ряду повітових гостинцїв. — Принято справозданя фінансової комісиї про проєкта видїлу краєвого, щоби призначити фонд для викупу пропінациї на рік 1897; принято справозданє з покінченя рахунків фонду інвалїдів за рік 1895 і проєкт признати сей фонд на рік 1897.

Пята курия. Черновецкий маґістрат оголосив уже порядок голосованя при правиборах з пятої куриї в нашім містї. Чернівцї мають вибрати 108 виборцїв а голосованє відбуде ся дня 22-го лютого. В тій цїли подїлено виборцїв на шість секций після улиць і передмість. Всїх виборцїв пятої куриї єсть після обчисленя 54.171.

Про зелїзничу пригоду на шляху Львів-Станїславів, о якій ми вчера коротко згадали, наспіли такі близші вісти: Поспішний поїзд з Сучави, що ішов до Відня, вискочив із шин на пристанку Ямниця, віддаленім о 9 кільометрів від Станїславова. Причиною сеї пригоди був відломок від гальми другого поїзду. Той відломок дістав ся був на годину перед катастрофою в кут сходячих ся при зворотницях шин і був причиною їх розлученя. Стукіт ваґонів, що скакали по порогах і гук ударяючих на себе возів наповнили тревогою подорожних, настало величезне замішанє. Однако машинїст Щирский мав на стілько холоднокровности, що вскорі здержав поїзд. Ваґони станули, лише машина відорвала ся від поїзду, вискочила далеко поза шини і упала на зелїзничий насип та зарила ся в землю. Щирский, що був на машинї до кінця, має скалїчену ногу, а палач Рибак сильно потовк ся. Впрочім всї подорожні вийшли цїло з тої грозячої небезпечности.

Поклади золота відкрили два учені Льобер і Леру в Чехії. Докладнїйше справозданє з розслїдів появить ся на весну, коли земля розмерзне і буде єї можна копати.

Мати і донька. У Відни лучила ся на днях пригода, що мати, 54-лїтна вдовиця Йосифа Цайль, і донька єї 13-лїтна, Емелїна, відобрали собі житє через повішенє. Від смерти чоловіка, Цайль попала в мелянхолїю. Она замкнула ся майже в своїй хатї, а одинокою єї відрадою була лиш хороша на причуд донька. Одна слуга обслугувала обоє. Женщини не виходили навіть на прохід. Мати вже перед роками старала ся відобрати собі житє два рази. Перший раз хотїла строїти ся сьвітляним ґазом, другий раз обвісилась однакож єї уратовано. Донька обожала свою матїр. Годинами сидїли обоє заплакані, розжалені. Емелїна цїлувала свою матїр, потїшала. Однакож здає ся, що з часом і в молодій головцї вдомашнялась мисль відобрати собі враз з материю житє. Так і стало ся. 27-го сїчня подибали сусїди їх обоє обвішених в комнатї, убраних чорно. Обвішені лишили письма. В однім заявляє Емелїна, що відобрала собі сама свобідно житє, бо без матери житє видавалось би їй без вартости.

Титул „докторанд“ заборонений тепер мінїстром просьвіти. Укінчені правники, анї риґорозанти не будуть уже могли прикладати того титулу до своїх імен.

Розвід князя Шіме з жінкою уже покінчений. Трибунал назвав княгиню, що без причини покинула свого мужа і волочить ся з циганом, публичною негідницею і присудив, щоби мужеви платила 75.000 франків річно. Вирок зазначує, що циган Ріґо єсть причиною єї віроломности, длятого княгинї Шіме не вільно вийти за него.

Еманципация жінок. Рада кантональна в Цуриху ухвалила 120 голосами против 22, щоби жінок припустити до адвокатского заводу. Від замужних жінок буде уряд вимагав призволеня чоловіка.

Люеґер, батько анті-жидівского руху в Відни має бути сам жидівского походженя. Так принаймій удержують жидівскі, віденьскі ґазети,

подаючи за правду факт, що прапрабабка др. Люеґера була жидівкою, вихрестила ся і вийшла за Миколая Люеґера прапрадїда нинїшного проводиря антісемітизму.

Воєвничий пантофель. В однїй часописи, що виходить в Чікаґо, появило ся недавно таке прадиво американьске оповіщене: „Сими днями украдено менї, або від мене утїкло індивідуум, з котрим я перед недавним часом (признаю ся, що то була велика дурниця) повінчалась. Виглядає прилично, але має дуже слабий характер. Бігає за першою лїпшою, забуваючи на супружі обовязки. Послїдний раз бачила я его в товаристві Юлїї Гарріс. Хто менї приведе мого Тома, або вкаже місце, в котрім він перебуває і поможе менї відучити его раз на все волоченя поза дім, той одержить щедру нагороду. — Генрика Шмід.“

Дрібні вісти. Президент краєвий іменував укінченого ученика реальної школи Евдоксія Ґалера рахунковим практикантом при буковиньскім краєвім правительстві. — Ученики висшої черновецкої ґімназиї уряджають дня 7-го лютого концерт в честь австрийского композитора Шуберта. — В вівторок для 2-го лютого скликали патри єзуїти робітничі збори під ч. 10 при пляцу Австриї і предложили їм статути, на котрих хотять оснувати робітниче товариство. — В черновецкій радї громадскій приняли внесене, щоби всюди, де є тротуари, пускали властителї домів ринви з дахів попід тротуар до каналів. — Вандрівний учитель для господарства і крамниць п. Василь Король виїзджає з руки товариства „Просьвіта“ у Львові до самбірского повіта в цїли переведеня люстрациї читалень і господарств селяньских. — Майор Іван Шерль помер на вибух крови. Похорони відбули ся дня 3-го лютого при удїлї військової асистенциї, всеї інтелїґенциї і натовпу населеня міста Сучави. — Капельмістрови Костелецкому дарувала громадска рада срібну паличку до дириґованя прикрашену гербами міста, яко памятку при нагоді его 30-лїтного ювилею музичної дїяльности.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 4-го лютого 1897 року.

Гориция. При відкиненю наглого внесеня Туми, щоби в краю утворено адмінїстративний комітет, заявив Тума в імени Словенцїв, що они, з винятком розправ над краєвим буджетом, вздержать ся від удїлу у всїх справах, як довго не буде запоруки для догіднїйших відносин в краю. Заховане італїяньскої партиї підпирає краєве правительство, а так неможлива згода зі сторони заступників словеньского народу. Словеньскі посли опустили салю — засїдане має потрібне число до принятя ухвал.

Атени. Положене на Кретї погіршає ся. Надходять часті вісти про знищене, пожежі, рабунки і мордоване. Ґувернер і конзуль роблять стараня, щоби спонукати обі сторони ворогуючих до зложеня збруї. Панцирні кораблї, що стояли в пристани Суда повернули до Канеї. Залога готова висїсти на сушу за першим сиґналом.

Відень. Люеґера приняли антісемітскі посли і ґалериї в соймі радісними окликами і плесканем, коли повернув по своїй хоробі.

Відень. На інтерпеляцию др. Кронаветра в соймі задля суспендованя 800 провізоричних учителїв відповів намісник, що рада шкільна хоче тілько на ново обсадити провізоричних учителїв без жадної шкоди для них.

---

11)

СЕСТРА ЮЛІЯ.

Списала

Анна Сторожівна.

(Дальше.)

Вернула я потому від вуйни, кажу: „Вуйна пійде на ярмарок; казала, щоби завтра по дорозї єї закликати.“

Надійшов вечір, аж вбігає Настя до хати. А така утїшна і тримає в руцї якусь баньку.

„Но, вже є все,“ кажу собі. А она й розкричала ся:

— Знаєте, що я вам, вуянцю, принесла? Лїкарство.

— Та яке лїкарство? — питають мама. Нїби то удають, що нїчого не знають.

— А он, може — каже — знаєте тую Олексиху з Вікторівки. Вчера була у нас Гандзя, тая, що то за єї брата вийшла моя сестра Маґда до Вікторівки. І приносить менї цїлу баньку води. „То що?“ питаю ся єї. А она каже: „То від Олексихи лїкарство. Она ще в осени була в Зазулинцях і принесла собі від чудесної Матери Божої з жерела.“ І каже, що та вода помагає єї на ріжні слабости. От Гандзя десь о тім довідала ся, і принесла менї цїлу баньку. А я, вуянцю, гадаю собі, вас часом нудить в серединї; може би що та вода помогла!...

— То звідки, звідки та вода? — спитала вже й я у Настї, нїби нїчого не догадую ся.

— З Зазулинець, від Матери Божої, — повідає Настя.

А мама кажуть: — Нехай Бог заплатить тобі. А то була би ласка божа...

І взяли ту воду та ллють до шклянки. Напили ся трохи: — Якийсь — кажуть — иньший смак, як нашої води. А ну-но спробуй, Юзю, чи такий сам смак? — Та й дають менї.

„Що ту робити?“ гадаю. Взяла я єї до руки і несу нїбито до губи. Але затримала перед губою і дивлю ся на ту воду.

— А то чого она така каламутна? — питаю ся. — О, як упадає на дно.

— То певно від тої баньки, — каже Настя.

— А то знов що? — скричала я, якби перестрашена, а все ще дивлю ся на воду. — Якісь лїтери пливають на днї?!

— Які лїтери? — скликнули і мама і Настя, та й прибігли до мене. А я стояла коло вікна.

— А о! дивіть ся, одна, друга, трета — що там їх пливає, аж страх!

Настя видивила ся, а мама такі блїді, як стїна.

— Та я нїчого не бачу, то знать углє, — каже Настя.

— Та яке углє — кажу — не видиш, от лїтери. Грішна ти чи що, що не видиш лїтер?

Господи, вже прости гріха, що менї таке стрельнуло до голови, аби їх здурити.

— А — о! — знов скрикнула я, — можна читати ті лїтери!

— Та що тобі привиджує ся! — питають тихенько мама.

— Зараз, зараз, перечитаю, — кажу. О — о — „Мати Божа — наповідає — тебе — не пий тої води — бо то чари“... Ой Боже! а то що? нїби здивована питаю я! А дальше, мах вікно на остїж, як шпурну ту воду під паркан, аж забрясчало шкло. Та як оберну ся я до Настї: — Вон менї з хати! Ти менї чари підсунула! Забирай ся менї зараз з хати! Аби очи мої тебе тут не бачили! А Господи, а то яка напасть на мене бідну!

Мама стоять як стїна блїді. А она зачала випирати ся.

— Юзю, бігме, я нїчого не знаю.

— Що? — скричала я — ти чарівнице, ти ще складаєш ся! Рушай менї з очий.

— Та, аби мене — каже — нагла смерть спіткала, як я що знаю; то може та Олексиха що дала.

— Не говори, — чарівнице, кажу я нїби така зла аж трясу ся — я тебе перед цїлим сьвітом спублїкую. Зараз менї з очий рушай, нехай ся не дивлю на тебе!

Та вже дальше не могла я стримати ся, бо сьміх мене розпирав. Обернула ся я і вийшла до другої хатчини. А там впала коло постелї — треба Господа, гадаю перепросити за гріх, щом їх так одурила. А мама за мною. Чую, Настя вийшла з хати, а мама й питають:

— Що то було таке з тою водою? що ти там бачила?

Дивлю ся на них, а они ще все такі блїді як смерть.

І жаль менї їх стало, але нехай, гадаю, ще трохи погризуть ся. Зложила ся я на плач і кажу:

— То ви, мамо, так свою рідну дитину любите? Ви мене, мамо, анї за маковe зерно не любите. То ви мене хотїли згубити зі сьвіта чарами?

— Та що дурна верзеш таке! Та то Настя принесла, а я знаю, що оно таке?

— Мамо, і не кажіть, — знов я промовляю. — Як би не божа сила, то ви би мене були зі сьвіта згубили.

— Ти що дурна говориш! — відпирають ся мама.

— Мамо, — кажу — я не хотїла при Настї казати, які там ще були лїтери. А там було, що ви з Настею разом ті чари пригадали. Скажу я татови. Та знать они йдуть до хати.

— Ти, чуєш — мама менї перебила мову — як ми слово писнеш перед батьком, то ти рот роздеру по самі уха.

Затраснули двері і пійшли, бо бояли ся, щоби тато не почули. А они саме ввійшли в хату. Я вже й на вечеру не йшла, бо мене аж голова розболїла з того всего. А мама й не кликали; раді були, що я з татом нїчого не говорила.

От така новина зложила ся вчера вечер в нашій хатї. Може вже дадуть спокій з весїлєм.

10.

Пристанки 18-го лютого.

Чи то кожда дївчина вже така мусить бути бідна, що над нею всї збиткують ся, навіть рідна мати? Така тепер моя доля! Як би не Господня сила, тобим таки не знесла того смутку, який менї завдають.

Писала я тобі за ті чари, що на мене бідну зладили були мама в середу. Гадала, що от вже скінчить ся мій смуток, а то ще таки не кінець. Мама пійшли в четвер на ярмарок, та видно, все до чиста розказали тій поганій чарівниці, а та щось знов вигадала, аби мамі тумана пустити а мене бідну втопити.

Вчера, в пятницю прилізла она знов до нашої хати. А я від середи лежала слаба в моїй хатчині. Чую: хтось прийшов і по голосї зараз пізнала я чарівницю. Так мене і вкололо під грудьми. А дальше і не втерпіла я: — Мамо, — кличу — а йдіть-но до мене, щось маю казати. — Они прийшли, а я й благаю їх: — Знов, — кажу — хочете мою душу запропастити?

— Та що тобі, — кажуть — дурна, влїзло в голову? Не лежиш, коли тобі добре?

— Аби мому ворогови було так добре! — повідаю. — Волїла би я хиба вже там лежати, де Олена і Марія, як я таке нажила собі на мої молоді лїта!

— А то знов яка мова у тебе? — кажуть мама.

— Така, як чуєте. На що ви знов ту чарівницю пустили до хати?

— Та яка тобі чарівниця? Ти Бога не боїш ся, і таке на матїр твою вигадуєш? Ото дочекала ся я потїхи! — кажуть мама. — Та се купчиха з міста за леном прийшла!

— Та й за моєю душею, — кажу. — Та вже продавайте, мене, продавайте, коли наважили. Менї, кажу, й так жити нема на що...

А мамі, видно вже була досада, що я так сьміло говорила — бо я ще нїколи їм так не доїла в очи — та накричала на мене, аж страх!

— Та йди, — кажуть, — йди, кудись пустила ся. З Богом, Парасю! Не хочеш рідної матері слухати, то йди — ще й нинї, таки зараз! А ти менї в очи цьвіркаєш, що я на твою голову наважила!! То таке донька матери каже?! То йди-йди, ще заплачеш гірко за материю! Того я по тобі діждала ся!

Траснули дверима і вийшли. А я гірко-гірко заплакала перед образом. Чого я така нещаслива?! Ой Боже ласкавий! Чи я маму хотїла загнївати? Та Бог видить мою душу. Я тілько хотїла боронити ся від напасти! —

(Дальше буде).

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекурацийними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської **„Царівна“** вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, **і коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденциєю визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакциї „Буковини“. Тут також можна дістати оповідане О. Я. Кониського **„В день сьвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідане Т. Галїпа **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довірє, оказане так часто попереднїй фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довірє на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о часті замовленя і пишусь

з поважанем

Стефан Ґаіна.

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Черківцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанем

В. Данилевич,

машинїст у бровари Штайнера в Черківцях, при ул. зелїзнїчій (Banhofstrasse) ч. 26.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Черківців								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	$6^{\underline{57}}$	$10^{\underline{28}}$	$5^{\underline{50}}$		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	$10^{\underline{00}}$	$5^{\underline{23}}$		
З Новоселиці, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	11^{13}	$9^{\underline{50}}$

Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
з Черківців								
До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	$10^{\underline{29}}$	$5^{\underline{38}}$		
До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	$7^{\underline{17}}$	$10^{\underline{48}}$	6^{16}		
До Садаґури, Новоселиці .	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Черківцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Черківцях під зарядом Івана Хромовского.